

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING
JIZZAX FILIALI**

**RAQAMLI JAMIYATDA FAN VA TA’LIMNING INTEGRATSIYALALASHUVI:
MATEMATIKA, IQTISOD, PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYANING YANGI
YONDASHUVLARI**
mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2026-yil 20-21-aprel)

JIZZAX-2026

Raqamli jamiyatda fan va ta’limning integratsiyalalashuvi: matematika, iqtisod, pedagogika va psixologiyaning yangi yondashuvlari. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to’plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Amaliy matematika kafedrası, 2026-yil 20-21-aprel 505-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo’yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to’plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo’nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o’qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Tovboyev, t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O’ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo’rayev M.M.

Mazkur to’plamga kiritilgan ma’ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to’g’riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o’zlari mas’uldirlar.

ijtimoiy va moliyaviy ko'rsatkichlarni integratsiyalashgan holda, ularning ahamiyatini hisobga olgan holda baholash imkonini beradi. Model loyihalarning real qiymatini aniqroq o'lchash, resurslarni samarali taqsimlash va O'zbekistonda ijtimoiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha asosli qarorlar qabul qilish uchun qimmatli vosita bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- [1] Nicholls, J., Cook, S., & Aveling, E.-L. Ijtimoiy ta'sirni o'lchash va boshqarish: Ijtimoiy investitsiya daromadi (SROI) metodologiyasi bo'yicha qo'llanma. London: Routledge, 2020.
- [2] Lyon, F., Teasdale, S., & McInroy, G. (Eds.). Routledge Ijtimoiy Tadbirkorlik Qo'llanmasi. London: Routledge, 2020.
- [3] Chell, E., Spence, L. J., & Zappalà, G. "Ijtimoiy tadbirkorlik va ta'sirni o'lchash: Tanqidiy tahlil va kelajakdagi tadqiqot kun tartibi." Ijtimoiy Tadbirkorlik Jurnali, jild. 12, son. 1, 2021.
- [4] Haugh, H. M., & Talwar, A. "Ijtimoiy ta'sirni o'lchash: Joriy yondashuvlar va kelajak yo'nalishlarining tanqidiy tahlili." Biznes etikasi jurnali, jild. 162, son. 3, 2020.
- [5] Zahra, S. A., & Wright, M. "Ijtimoiy tadbirkorlik va ijtimoiy qadriyat yaratish: Ko'rib chiqish va sintez." Menejment tadqiqotlari jurnali, jild. 57, son. 1, 2020.
- [6] Mair, J., & Marti, I. "Ijtimoiy korxonalarining ijtimoiy ta'siri: Adabiyotlarning tizimli tahlili." Biznes etikasi jurnali, vol. 162, no. 3, 2020.
- [7] Santos, A. C., da Silva, J. L. P., & da Silva, M. C. "Ijtimoiy korxonalarining ijtimoiy ta'sirini baholash: Tizimli tahlil." Xalqaro Ijtimoiy Iqtisodiyot Jurnali, jild. 48, son. 1, 2021.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XORIJIY TILLARNI O'RGANISHNING AHAMIYATI

Bo'ltakov Sardor

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali “Iqtisodiyot va turizm” kafedrası assistenti

Saydaliyev Abrorxon Sobir o'g'li, Abdurashidova Mahliyo Sherali qizi

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xorijiy tillarni o'rganishning dolzarbligi, uning iqtisodiy rivojlanish, xalqaro hamkorlik hamda mehnat bozoridagi raqobatbardoshlikni oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar rivojlanishi natijasida ta'lim tizimida ham katta o'zgarishlar yuz bermoqda. Internet, sun'iy intellekt, onlayn ta'lim platformalari xorijiy tillarni o'rganish jarayonini yangi bosqichga olib chiqdi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xorijiy tillarni bilish zamonaviy mutaxassislar uchun muhim kompetensiyalardan biri bo'lib, global iqtisodiyotda faol ishtirok etish imkonini yaratadi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, xorijiy tillar, globalizatsiya, ta'lim, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, mehnat bozori.

Аннотация. В данной статье анализируется актуальность изучения иностранных языков в условиях цифровой экономики, а также их значение для экономического развития, международного сотрудничества и повышения конкурентоспособности на рынке труда. Развитие цифровых технологий приводит к значительным изменениям и в системе образования. Интернет, искусственный интеллект и онлайн-образовательные платформы выводят процесс изучения иностранных языков на новый уровень. Результаты исследования показывают, что владение иностранными языками является одной из важнейших компетенций современного специалиста и создаёт возможности для активного участия в глобальной экономике.

Ключевые слова: **цифровая экономика, иностранные языки, глобализация, образование, инновации, цифровые технологии, рынок труда.**

Abstract. This article analyzes the relevance of learning foreign languages in the context of the digital economy and highlights their importance for economic development, international cooperation, and increasing competitiveness in the labor market. The rapid development of digital technologies has also brought significant changes to the education system. The Internet, artificial intelligence, and online learning platforms have elevated the process of foreign language learning to a new stage. The research findings indicate that proficiency in foreign languages is one of the key competencies for modern specialists and provides opportunities for active participation in the global economy.

Keywords: digital economy, foreign languages, globalization, education, innovation, digital technologies, labor market.

XXI asrda dunyo iqtisodiyoti jadal sur’atlarda raqamlashtirilmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida iqtisodiy jarayonlar tobora ko‘proq raqamli platformalar orqali amalga oshirilmoqda. Bunday iqtisodiy model raqamli iqtisodiyot deb ataladi.

Raqamli iqtisodiyot axborot texnologiyalari, internet va telekommunikatsiya vositalaridan keng foydalanishga asoslangan iqtisodiy tizimdir. Ushbu tizimda axborot asosiy resurs sifatida qaraladi va iqtisodiy jarayonlarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda ko‘plab davlatlar raqamli iqtisodiyot rivojlanishini strategik yo‘nalish sifatida belgilab olgan. Yevropa Ittifoqi, AQSh, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlar raqamli texnologiyalarni rivojlantirish orqali iqtisodiy o‘sishga erishmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi ta’lim tizimiga ham katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Zamonaviy mutaxassis nafaqat professional bilimlarga, balki xorijiy tillarni bilish ko‘nikmasiga ham ega bo‘lishi zarur. Chunki ilmiy tadqiqotlar, texnologik yangiliklar va innovatsion g‘oyalar asosan xorijiy tillarda yaratilmoqda.

Shu sababli xorijiy tillarni o‘rganish raqamli iqtisodiyot sharoitida muhim ahamiyat kasb etadi.

Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va uning asosiy xususiyatlari

Raqamli iqtisodiyot tushunchasi 1990-yillarda ilmiy muomalaga kiritilgan bo‘lib, u iqtisodiy jarayonlarning axborot texnologiyalari yordamida amalga oshirilishini anglatadi. Bugungi kunda bu tushuncha iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri sifatida qaralmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning muhim jihatlaridan biri axborotning tezkor almashinuvi hisoblanadi. Internet texnologiyalarining rivojlanishi tufayli ma’lumotlar dunyoning istalgan nuqtasiga qisqa vaqt ichida yetib borishi mumkin.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot global iqtisodiy integratsiyani kuchaytiradi. Elektron tijorat, onlayn xizmatlar va global biznes platformalari orqali xalqaro savdo hajmi ortib bormoqda.

Innovatsion texnologiyalar ham raqamli iqtisodiyotning ajralmas qismidir. Sun’iy intellekt, blokcheyn, katta ma’lumotlar (Big Data) va bulutli texnologiyalar iqtisodiyotning turli sohalarida keng qo‘llanilmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning yana bir muhim xususiyati masofaviy ish imkoniyatining kengayishidir. Bugungi kunda ko‘plab kompaniyalar o‘z xodimlari bilan masofadan turib ishlash tizimini joriy etmoqda.

Globalizatsiya sharoitida xorijiy tillarning roli

Globalizatsiya jarayoni turli mamlakatlar o’rtasidagi iqtisodiy, madaniy va ilmiy aloqalarning kuchayishiga olib kelmoqda. Raqamli texnologiyalar ushbu jarayonni yanada tezlashtirdi.

Xorijiy tillarni bilish xalqaro hamkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ilmiy tadqiqotlar, texnologik ishlanmalar va innovatsion g’oyalar ko‘pincha xorijiy tillarda e’lon qilinadi.

Ingliz tili bugungi kunda xalqaro aloqa vositasi sifatida keng qo‘llanilmoqda. Statistik ma’lumotlarga ko‘ra, dunyo bo‘yicha ilmiy maqolalarning katta qismi ingliz tilida chop etiladi.

Xorijiy tillarni bilish xalqaro ilmiy manbalardan foydalanish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va global biznes aloqalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Raqamli iqtisodiyotda xorijiy tillarning mehnat bozoridagi ahamiyati

Raqamli iqtisodiyot mehnat bozori tuzilishini sezilarli darajada o‘zgartirdi. Ko‘plab kompaniyalar global miqyosda faoliyat yuritadi va turli mamlakatlardan mutaxassislarni jalb qiladi.

Xorijiy tilni biladigan mutaxassislar xalqaro kompaniyalarda ishlash, global loyihalarda ishtirok etish va professional rivojlanish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Ayniqsa IT sohasi, elektron tijorat, marketing, logistika va moliya sohalarida xorijiy til kompetensiyasi katta ahamiyatga ega.

Tadqiqotlarga ko‘ra, ingliz tilini yaxshi biladigan mutaxassislarning daromadi boshqa xodimlarga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo‘lishi mumkin.

Raqamli texnologiyalar yordamida xorijiy tillarni o‘rganish imkoniyatlari

Raqamli iqtisodiyot sharoitida ta’lim tizimida ham katta o‘zgarishlar yuz bermoqda. Internet va mobil texnologiyalar yordamida xorijiy tillarni o‘rganish jarayoni ancha qulaylashdi.

Onlayn ta’lim platformalari orqali dunyoning yetakchi universitetlari tomonidan tashkil etilgan kurslarda qatnashish imkoniyati mavjud. Mobil ilovalar esa til o‘rganishni kundalik hayotning bir qismiga aylantirmoqda.

Sun’iy intellekt asosidagi tarjima tizimlari va virtual ta’lim muhiti ham xorijiy tillarni o‘rganish jarayonini samarali tashkil etishga yordam bermoqda.

O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyot va til ta’limi rivoji

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga katta e’tibor qaratilmoqda. Davlat tomonidan qabul qilingan “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi bu borada muhim ahamiyatga ega.

Mazkur strategiya doirasida axborot texnologiyalarini rivojlantirish, elektron hukumat tizimini kengaytirish hamda IT mutaxassislarni tayyorlashga alohida e’tibor berilmoqda.

Shuningdek, xorijiy tillarni o‘rganishga ham katta ahamiyat berilmoqda. Ko‘plab oliy ta’lim muassasalarida ingliz tilida ta’lim berish tizimi joriy etilmoqda.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xorijiy tillarni o‘rganish zamonaviy mutaxassislar uchun muhim kompetensiyalardan biri hisoblanadi. Xorijiy tillarni bilish xalqaro ilmiy axborotlardan foydalanish, global mehnat bozorida faoliyat yuritish hamda innovatsion texnologiyalarni o‘rganish imkonini beradi.

Shu sababli ta’lim tizimida xorijiy tillarni o‘qitish jarayonini takomillashtirish, raqamli texnologiyalar asosida yangi o‘quv metodlarini joriy etish zarur.

Kelajakda raqamli iqtisodiyot yanada rivojlanishi bilan xorijiy til kompetensiyasining ahamiyati yanada ortib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tapscott D. *The Digital Economy*. New York, 1995..
2. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva, 2016.

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi.
4. World Bank. *Digital Economy Report*
5. OECD. *Digital Economy Outlook*
6. Harmer J. *How to Teach English*. London, 2015.
7. Castells M. *The Rise of the Network Society*. Oxford, 2010
8. Ernazarova, M. N. (2022). Linguoculturological aspect of language learning in national groups.
9. Жабборова, Э. Р., & Эрнazarova, М. Н. (2022). Использование наглядности при совершенствовании обучения орфографической грамотности. *Science and Education*, 3(3), 708-712.
10. Rashidovna, Z. E., & Norboevna, E. M. (2022). Psychological Features of Learning in The Process of Education. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, 4, 6-8.
11. Ernazarova, M. N. (2022). Linguoculturological aspect of language learning in national groups.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI XIZMATLARI EKOTIZIMINI ANALITIK VA MATEMATIK MODELLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH

Iroda Asadova Xasan qizi

Mirzo Ulug‘bek Milliy universiteti Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası
1-bosqich magistranti

Tel: +998(90)491-03-11, E-mail: irodaasadova000@gmail.com

Ko'chimov Abdujamil Hamraqulovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dotsent Iqtisodiyot va turizm kafedrası dotsenti

Saloxitdinov Sherzod Farxodovich

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dotsent

Annotatsiya

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklari o'z xizmatlarini modernizatsiya qilish va mijozlarga yo'naltirilgan yechimlarni taklif etish zarurati bilan yuzma-yuz kelmoqda. Ushbu maqola tijorat banklari xizmatlari ekotizimini analitik va matematik modellashtirish orqali takomillashtirishga qaratilgan. Tadqiqot bank xizmatlarining samaradorligini oshirish, yangi raqamli mahsulotlarni joriy etish va mijozlar tajribasini optimallashtirish uchun innovatsion yondashuvlarni taklif etadi. Modellar banklarga resurslarni yanada samarali taqsimlash, risklarni boshqarish va raqobatbardosh ustunlikni saqlab qolish imkonini beradi. Natijalar bank sektorida barqaror o'sish va raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlash uchun amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, tijorat banklari, xizmatlar ekotizimi, analitik modellashtirish, matematik modellashtirish, bank xizmatlari, raqamli transformatsiya, mijoz tajribasi.

Kirish

Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi an'anaviy tijorat banklari faoliyatini tubdan o'zgartirib, ularni yangi texnologiyalar va mijozlar talablariga moslashishga undamoqda. Bugungi kunda banklar shunchaki moliyaviy xizmat ko'rsatuvchi institutlar bo'lib qolmay, balki turli xizmatlar, texnologiyalar va manfaatdor tomonlarni birlashtiruvchi murakkab ekotizimlarga aylanmoqda. Ushbu ekotizimlar mijozlarga qulaylik, tezkorlik va shaxsiylashtirilgan yechimlarni